

De associatie tussen angst en pijnbeleving voor tandheelkundige behandelingen die door de mondhygiënist worden uitgevoerd bij volwassenen

Anouk Huijgen & Myriem Gout



Inleiding

Ongeveer 30-40% van de volwassen bevolking in Westerse samenlevingen rapporteert een matige mate van angst voor een tandheelkundige behandeling (Halonen, Salo, Hakko & Räsänen, 2014; Singer et al., 2012). Niet alleen angst voor de tandarts is een probleem, maar ook pijn.

Hoofdvraag:
Is er sprake van een associatie tussen angst en pijnbeleving voor tandheelkundige behandelingen die door de mondhygiënist worden uitgevoerd bij volwassenen?

- Deelvragen:**
1. Is er een associatie tussen angst en pijnbeleving bij scaling en rootplaning?
 2. Speelt het toedienen van anesthesie een rol bij angst en pijnbeleving?

Doel:
Met behulp van dit systematische literatuuronderzoek willen de onderzoekers, nagaan welke tandheelkundige behandelingen, die door de mondhygiënist worden uitgevoerd, geassocieerd worden met angst en pijnbeleving.

Methode

 Volwassenen met angst voor tandheelkundige behandelingen die door de mondhygiënist worden uitgevoerd

Databanken: PubMed (Medline), Dentistry & Oral Sciences en CINAHL
Data extractie: Evidence tabel
Data analyse: Subgroepen
Methodologische kwaliteit: Joanna Briggs Institute, Cross-sectional study
Mate van bewijs: Studies ingedeeld op basis van de classificatie van Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO (2007)

✓ Inclusie	✗ Exclusie
Mannen en vrouwen ≥ 15 jaar	Taalachterstand
Patiënten met angst voor tandheelkundige behandelingen die door de mondhygiënist worden uitgevoerd.	Mensen met een verstandelijke beperking
Meetinstrument DAS/ DFS/ MDAS/ VAS/ NRS/ s-DAI	Literatuur ouder dan 15 jaar
Cross-sectional studies, longitudinaal	Nederlandstalige studies
Full tekst	Systematic review, RCT en CCT

Resultaten

Zoekstrategie:
Uit de zoekstring kwamen 582 resultaten, na aftrek van duplicaten bleven er nog 380 studies over. Op basis van titel zijn er 53 studies geselecteerd. Uiteindelijk zijn er zes studies geïncludeerd op basis van abstract en full tekst.

Tabel 1. Methodologische kwaliteit

	Sanikop et al., (2011)	Guzeldemir et al., (2008)	Hakeberg et al., (2008)	Tuk et al., (2017)	Van Wijk et al., (2012)	Van Wijk et al., (2009)
1	+	+	-	+	+	+
2	+	+	+	+	+	+/-
3	+	+	+	+	+	+
4	+	+	+	+	-	+/-
5	+/-	+	n.v.t.	+	+	+
6	+/-	+	n.v.t.	+	+/-	+
7	+	+	+	+	+	+
8	+	+	+	+	+	+
De mate van bewijs is bij alle studies B						

Tabel 2. Resultaten van de studies, scaling en root planing

Resultaten	Sanikop et al., (2011)	Guzeldemir et al., (2008)	Hakeberg et al., (2008)
P – waarden	<0,001	<0,185	<0,05
R – waarden	0,642	0,126	0,62

Tabel 3. Resultaten van de studies, anesthesie

Resultaten	Hakeberg et al., (2008)	Tuk et al., (2017)	Van Wijk et al., (2012)	Van Wijk et al., (2009)
P – waarden	<0,05	<0,01	<0,05	0,001
R – waarden	0,37	0,54	0,47	0,47



Discussie en aanbeveling

- Kritische reflectie**
- Verschillen in patiëntenpopulatie en meetinstrumenten
 - Verschillende behandelaren
 - Methodologische kwaliteit
 - Publicatie *bias*
 - De Joanna Briggs Institute checklist
- Aanbeveling beroepspraktijk**
- Rekening houden met de associatie en weten hoe je er mee om moet gaan
 - Raadzaam dat patiënten zelf aangeven dat zij angst of pijn ervaren
- Aanbeveling vervolgonderzoek**
- Een bepaalde behandelaar + rol behandelaar
 - Minder diversiteit

Conclusie

Aan de hand van de resultaten kan er naar waarschijnlijkheid worden gezegd dat er bij de studie van Guzeldemir et al., (2008) nauwelijks een correlatie is tussen angst en pijn bij het scalen en rootplanen. Van de overige studies lijkt het waarschijnlijk dat er een significante associatie is tussen angst en pijn bij scaling en rootplaning en bij het toedienen van anesthesie. Alle studies hebben een bewijskracht 3.

Literatuur

EBRO handleiding, Evidence-based Richtlijnontwikkeling. (2007). Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO

Halonen, H., Salo, T., Hakko, H. & Räsänen, P. (2014). The association between dental anxiety, general clinical anxiety and depression among Finnish university students. *Oral Health and Dental Management*, 13(2), 320-325. Geraadpleegd op 27 maart 2020 van <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24984641/>

Singer, R., Cardenas, G., Xavier, J., Jeanty, Y., Pereyra, M., Rodriguez, A. & Metsch, L.R. (2012). Dental anxiety and the use of oral health services among people attending two HIV primary care clinics in Miami. *Public Health Reports*, 127(2), 36-44. Geraadpleegd op 27 maart 2020. <https://doi.org/10.1177/00333549121270s206>